

de zandloper

'78 | 1

een uitgave van de vereniging oud-ede

Voorzitter: Dr. H.J. van Eck, Lunterseweg 34, Ede,
tel. 10 446

Secretaris: Prof.Dr. A.M. v.d. Woude, Buurtmeesterweg 5,
Ede, tel. 13 039

Penningmeester: J. Smit, Arendshorst 29, Ede,
tel. 12 602

Ereleden: Heer H.M. Oldenhof en Heer J. de Nooy.

Adres Museum: Museumplein 7, Ede, tel. 19 554

Adreswijzigingen aan het Museum melden.

Minimum-contributie f 15,- per jaar, over te maken op
de postrekening van de penningmeester van OUD-EDE.
Rekeningnr. is: 353 4268

De redactie is zeer erkentelijk voor bijdragen aan de Zandloper. De verantwoordelijkheid voor historische en technische gegevens blijft echter aan de inzenders voorbehouden.

De volgende data zijn de uiterste data voor de in te zenden kopij: 1 juni, 1 augustus en 1 december.

Alle kopij voor de Zandloper zenden aan:

Redactie De Zandloper, p/a B.L. Jager, Museumplein 5,
Ede, tel. 17 476

Zoals u ziet, is het uiterlijk van De Zandloper veranderd. De redactie meende dat het uiterlijk van ons verenigingsblad moest veranderen.

De heer van Rixoord werd bereid gevonden om het schutblad van De Zandloper te veranderen.

Tevens is de redactie van De Zandloper enigszins veranderd.

Omdat met enkele personen nog moet worden overlegd, vinden wij het niet juist om nu al de namen van de redactieleden prijs te geven.

Maar u kunt er wel verzekerd van zijn, dat De Zandloper een echt blad van de Vereniging OUD-EDE zal wezen.

De molen in de Maanderheide

DE KEETMOLEN

door J.W. van Scherrenburg te Bennekom.

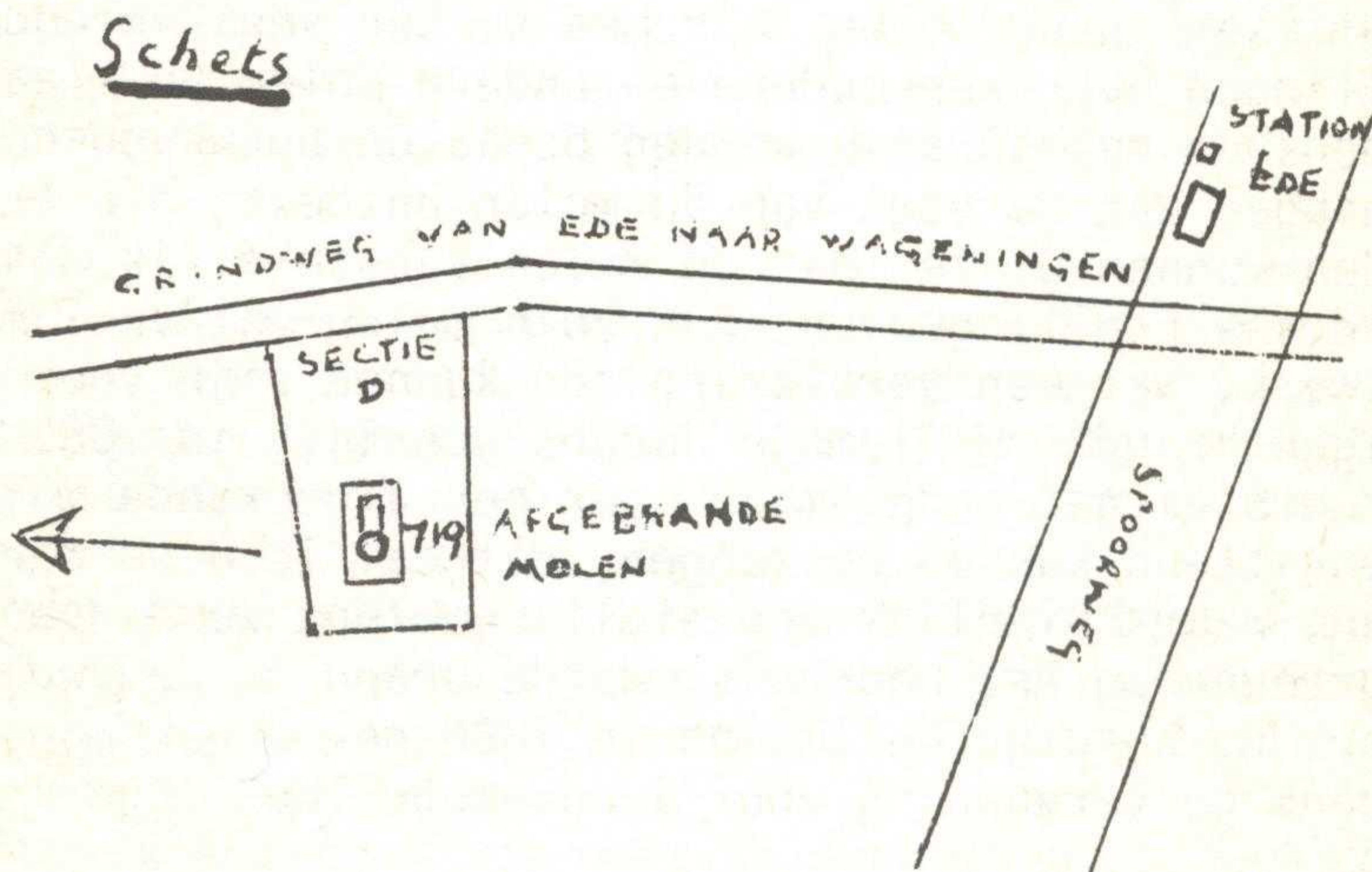
De restauratie van "De Keetmolen" en het molenaarshuisje is bijna voltooid. Onder de burgerij werd enige jaren geleden een actie gevoerd voor het behoud van de molen. Dat de molen in oude glorie is hersteld, is vooral mogelijk geworden door de subsidies. De totale kosten bedroegen nl. bijna 3 ton. Het voortbestaan van het monument is nu weer voor vele jaren verzekerd.

De bedoeling van dit verhaaltje is niet om te schrijven over technische zaken, maar meer over de beginjaren uit de geschiedenis van deze molen. Want daarover hangt volgens sommigen een mysterie. Te beginnen met het jaartal. In het kader van het Monumentenjaar 1975 plaatste de Dienst Gemeentewerken een mooi bord met tekst langs de Stationsweg. Men vermeldt hierop het jaartal 1750. De

verantwoording voor de tekst schuift men echter door naar Culturele Zaken. We blijven in ieder geval bij de Gemeente. Op 25 augustus 1976 werd de kap gelicht voor een grondige opknappbeurt. Het vervelende is, dat, toen op 10 december 1976 het zeventien ton wegende gevaarte door een kraanwagen weer op zijn plaats werd gebracht, ook hierop met sierlijke witte letters het jaartal 1750 prijkte. Het Molenboek noemt als bouwjaar 1860. Dat klopt beter met de feiten. Want omstreeks 1857 verkoopt de Buurt van Maanen een stuk zandgrond aan Cornelis van de Craats, waarna de molen is gebouwd. Cornelis van de Craats was niet zomaar iemand, die een molen wilde bouwen. Hij kwam uit een oud molenaarsgeslacht en was eigenaar van de molen in het dorp Ede. Maar daarover een volgende keer. Hij werd in 1782 in Wageningen geboren uit Jan van de Craats en Petertje van Welie en trouwde in 1818 in Ede met de 15 jaar jongere Willempje Jacobsen. Toen Cornelis in 1855 met de eerste plannen op tafel kwam, was hij al 73 jaar. Hij zal het meer voor zijn kinderen gedaan hebben dan voor zichzelf. Op 9 augustus 1855 richtte hij een verzoek aan B. en W. van Ede een "windkoorn, run en cementmolen" te mogen bouwen op de Maanderheide. Het liefste zou hij dit jaar nog met de bouw beginnen. B. en W. gingen snel te werk en vroegen reeds op 16 augustus goedkeuring aan Gedeputeerde Staten. Op 27 september komt de toestemming. De molen moet minstens 45 el van de langslopende Grindweg staan. En binnen 1 jaar gereed zijn, anders is de vergunning verlopen. Dit laatste moet nu gebeurd zijn. Cornelis zag af van de run- en cementmolen. Op de runmolen werd eikeschors tot run vermalen, hetwelk dienst deed als looistof in de leerlooierijen. Volgens een door mij niet geraadpleegde bron kreeg Cornelis van de Craats in 1857 weer toestemming van G.S. om een molen te bouwen. Daar men meestal een jaar de tijd kreeg om van de vergunning gebruik te maken, komt als vroegste jaartal voor de molen 1858 in aanmerking.

In een brief van 31 juli 1865 aan G.S. schrijft Willempje Jacobs, weduwe van Cornelis van de Craats, dat op de

12e dezer haar koren-, olie- en pelmolen is afgebrand. Gestaan hebbende ruim 50 ellen uit de as van de Grindweg van Ede naar Wageningen. Zij wil deze molen herbouwen en inrichten tot een koren- en pelmolen. We zien duidelijk, dat de plannen van 1855 voor een koren-, run- en cementmolen gewijzigd zijn in koren-, olie- en pelmolen. De restaurateurs ontdekten een onder de vloer weggewerkte, zeer oude pelinstallatie, waarmee vroeger het graan gepeld werd. Ook de tweede, huidige molen werd als zodanig ingericht. Zij vonden bovendien aanwijzingen, dat de molen rechtstreeks in verbinding heeft gestaan met het woonhuis. Op het hierbij afgebeelde schetsje uit 1865 wordt deze mogelijkheid opengelaten.

Situatieschets uit juli 1865

Op het schetsje zien we trouwens nog meer. Het eerste station, dat tot 5 maart 1878 dienst deed, lag aan de noordkant van de spoorlijn. Daarna werd het tegenwoordige eilandenstation in gebruik genomen. Dit jaar dus precies 100 jaar geleden.

De molen stond in de beginjaren eenzaam in de Maanderheide. De tegenwoordige Stationsweg was nog woest en ledig. 's Zomers stoffig en 's winters modderig. Kort

na de bouw van de molen kwam er een tolhuisje te staan bij de latere Tolhuislaan. Langs de toenmalige Grindweg naar het dorp was dit de dichtstbijzijnde woning.

Hoe was nu de brand ontstaan? Daarvoor kunnen we het beste de krant erop naslaan, in de Arnhemsche Courant van vrijdag 14 juli 1865 staat het volgende:

"Den 12den dezer, omstreeks ten half 6 ure des morgens, is nabij het station Ede de bliksem geslagen in een windkoorn-oliemolen, behoorende aan de wed. C. van de Craats, waarvan spoedig het houtwerk vernield was. Ondanks den hevigen brand is het evenwel gelukt de aangebouwde woning te behouden. De molen was, naar men verneemt, verzekerd in de Arnhemsche Brandwaarborgmaatschappij."

Op woensdag 12 juli 1865 's morgens om half 6 sloeg dus de bliksem in de molen. Hiermee worden veel veronderstellingen over een oudere en andere molen verklaard. Tijdens de restauratie werden bepaalde bouwkundige voorzieningen aan de voet van de molen ontdekt, die erop zouden kunnen wijzen dat de molen aanvankelijk was bedoeld als stellingmolen. Aan zo'n molen zat veel meer houtwerk, wat een verklaring zou kunnen zijn voor "den hevigen brand". Willempje Jacobs schrijft in 1865 niet over een uitgebrande, maar over een afgebrande molen. Samenvattend kunnen we zeggen, dat ca. 1858 de eerste molen, waarschijnlijk een stellingmolen, werd gebouwd. En ertegenaan het woonhuis. Na de brand is de tweede molen, de huidige beltmolen in 1866 gereedgekomen. Moest volgens de vergunning voor 1 november 1866 ingericht zijn.

M.u.v. de oorlogsjaren heeft de molen een betrekkelijk rustig leven geleid en bleef tot 1971 in de familie van de Craats. In 1861 overleed Cornelis van de Craats. Na het overlijden van zijn weduwe werd hun zoon Jan Derk eigenaar. Na diens overlijden in 1898 zijn kleinzoon Jan Willem. Vanaf ca. 1910 samen met zijn broer Hendrik. In 1947 overleed Jan Willem. In 1950 werd de zaak omgezet in Firma van de Craats C.V. (Commanditaire Vennootschap). In 1954 overleed Hendrik, waarna zijn zoon Cornelis Willem Jan beherend vennoot werd. Tenslotte

werd op 18 augustus 1971 de gemeente Ede eigenaar. Zoals boven al opgemerkt, kwam de molen nog een keer in gevaar. Op 17 september 1944 vielen de bommen rondom. De Katholieke Kerk en de St. Barbarastichting (waar nu het K.M.T. staat) zijn sindsdien verdwenen. De molen bleef gespaard.

Misschien moeten we spreken van nog een gevaarlijk moment, nl. toen beslist moest worden of men de molen wel of niet zou restaureren. Dit liep ook goed af. Ede heeft er een sieraad bijgekregen. Met de eigendom in handen van de Gemeente en met de warme belangstelling van Monumentenzorg en Gelderse Molenvrienden zullen we voorlopig van een goed beheer verzekerd kunnen zijn. Wanneer nu de echt verantwoordelijke ambtenaar van onze Gemeente op wil staan om het foutieve jaartal te laten verwijderen, en meer in overeenstemming te brengen met de werkelijkheid, kan iedereen gelukkig zijn, wanneer begin mei de molen in bedrijf gesteld wordt.

Het volgende gaat helemaal over de heer Jac. Gazenbeek, bij velen uwer bekend als de Veluwe-schrijver.

De redactie van de Zandloper is zo gelukkig geweest om de tentoonstelling over de heer Jac. Gazenbeek in ons gemeentehuis te mogen bezoeken.

Als deze Zandloper is verschenen, is deze tentoonstelling helaas al geweest, maar de redactie is van mening om Jac. Gazenbeek middels artikelen in deze Zandloper als echte Veluwnaar te eren.

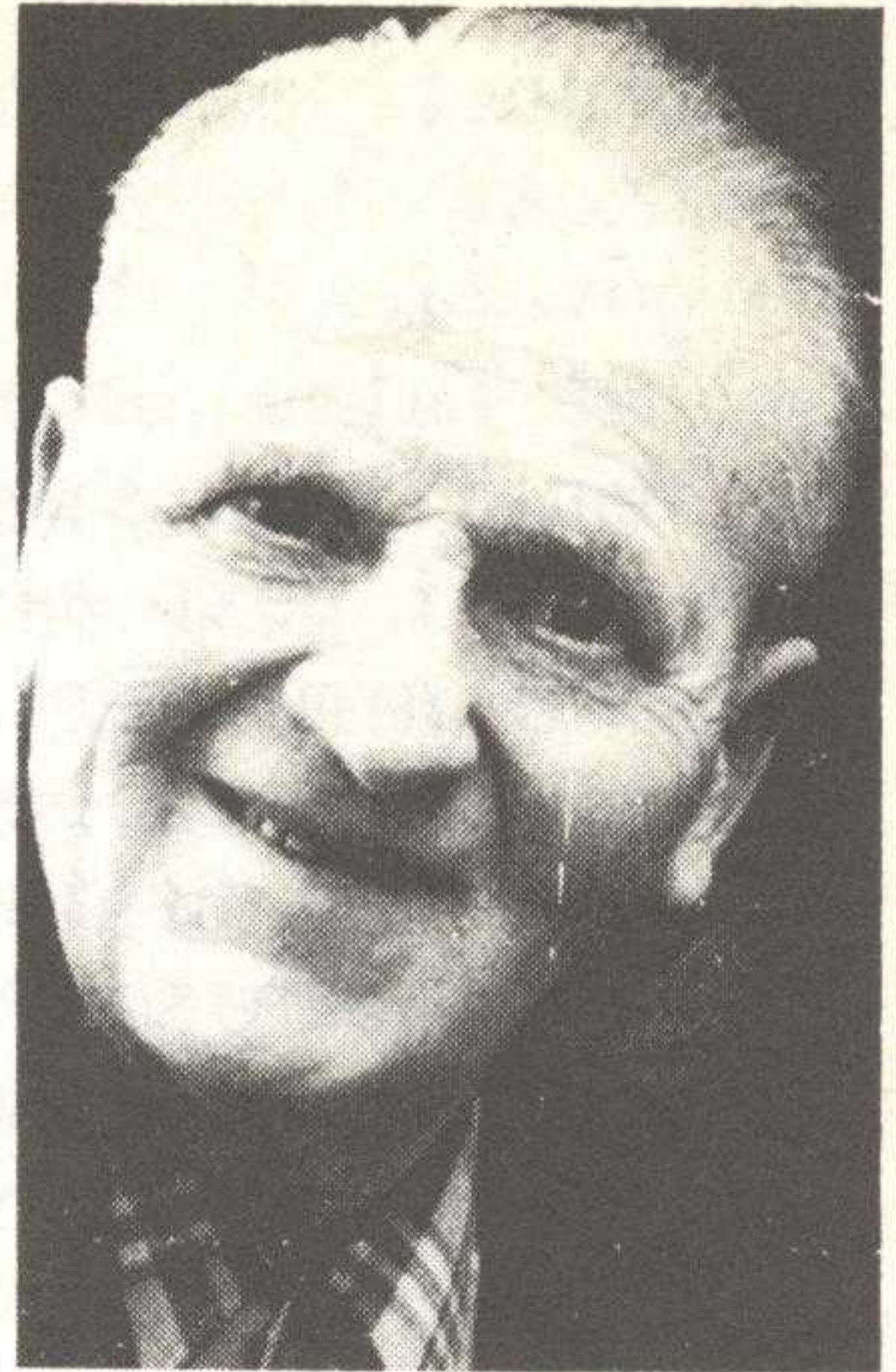
Mevrouw Gazenbeek en de heer Snijder zijn de redactie van de Zandloper zodanig terwille geweest, dat wij enkele artikelen kunnen plaatsen.

o o

o

JAC. GAZENBEEK (1894 - 1975)

In 1971 werd de Hessenweg tegen de helling van de Goudsberg in Lunteren geasfalteerd. Daarmee verdween het prachtige reliëf- met de donkerviolet-lette schaduw bij een laagstaande zon - van een eeuwenoude zandweg. Jac. Gazenbeek heeft dat in woord, beeld en geschrift betreurd. Hij zag in het asfalteren van deze fraaie, oer-Veluwse zandweg meer dan het verdwijnen van een karrespoor alleen. Gazenbeek onderschreef tenvolle de

regels, die zijn collega Johan Huizinga eens op papier zette: "Het is veel meer dan enkel een idyllische of romantische achtergrond die verdwijnt, waar een landschap wordt verminkt. Er gaat iets teloor van de zin van het leven".

De verharding van de Hessenweg was Gazenbeeks laatste protest tegen aantasting van natuur en landschap. Niet lang daarna was hij opgebrand en overleed in zijn werkkamer. Jac. Gazenbeek heeft zich zijn leven lang tegen natuur- en landschapsschenners verzet. Eerst als onderwijzer, later als journalist en schrijver. Maar het verzet van Gazenbeek had niets van de actievoerders van vandaag. Zelfs zijn pen doopte hij slechts zelden in azijn. Scherpe, verwijtende artikelen lagen hem niet zo. Jac. Gazenbeek was niet de man van de harde lijn of van de scherpe gepunte commentaren.

Gazenbeeks kracht lag in zijn verhalen, waarin hij zijn lezers op het mooie, het waardevolle, het onvervangbare wees. Diezelfde instelling vindt men in zijn foto's terug. Hoeveel onheil hij met zijn boeken en artikelen heeft weten te voorkomen, valt niet te zeggen, zeker is, dat hij een gezaghebbende pen had en dat hij door duizenden werd gelezen.

In al zijn verhalen bleef Gazenbeek de onderwijzer -

niet de schoolmeester - ook, toen hij allang voor de journalistiek had gekozen. Gazenbeek benijdde Wim Kan, die de mensen de waarheid zegt achter de schutting van de scherts. Schertsen kon hijzelf ook, maar meer in een verhaal dan in een artikel, meer in het cursiefje dan in het commentaar. Als journalist en redacteur (van de Edese Courant, die hij na de Tweede Wereldoorlog meehielp weer op poten te zetten) wist hij, dat elke medaille twee kanten heeft, dat hoor en wederhoor in de journalistiek fatsoensnormen zijn.

Jac. Gazenbeek begon al vroeg met schrijven. En zoals veel schrijvers dat hebben gedaan, publiceerde ook Gazenbeek eerst gedichten. Die verschenen voor het eerst in 1919 in o.a. Het Getij en in De Nieuwe Gids. Zijn eerste boek (Tegen paarse kim) verscheen in 1926 en werd geïllustreerd met houtsneden van Jan Weiland. In 1932 volgde zijn tweede boek: Boerenbloed, een roman, die uitstekende recensies kreeg, o.a. van de vakbekwame Frans Coenen, maar die door de Rooms-Katholieke Kerk op de index werd gezet. Jac. Gazenbeek schreef daarna nog tientallen boeken. Hij schreef ze met overmatige energie, met werklust en bezetenheid. Dat gold ook voor de talrijke artikelen, die hij publiceerde in De Kampioen, Met vlag en wimpel, Het Landhuis, De Stuwdam, Op de uitkijk, De Spiegel, De Auto, De Vrouw en haar Huis en in vele andere bladen. Maar ook kranten als het Algemeen Handelsblad, De Nieuwe Rotterdammer, Arnhemse Courant, Haagse Post en Het Vrije Volk en uiteraard, de Edese Courant bevatten jarenlang bijdragen van Gazenbeek. In 1922 begon Gazenbeek te fotograferen en sedertdien heeft hij honderden artikelen met eigen foto's geïllustreerd.

Belangrijk werk ook heeft Jac. Gazenbeek gedaan in o.a. de Culturele Raad van Ede, waarvan hij 7 jaar lid is geweest. Van twee secties van deze raad, te weten de sectie beeldende kunst en de sectie oudheidkunde, bleef Jac. lid tot aan zijn overlijden. In de culturele sector was hij overigens al vóór de Tweede Wereldoorlog actief. Zo organiseerde hij met de toenmalige burgemeester van Ede, de heer J. Boot, de jaarlijkse kerst-

tentoonstelling van werken van Edese kunstenaars in De Reehorst.

Voor zijn bijzondere verdiensten werd Jac. Gazenbeek in 1966 Ridder in de Orde van Oranje Nassau. In 1962 ontving hij de ANWB-prijs voor zijn boek "Uit in Gelderland". Van het departement van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk ontving hij sedert 1972 jaarlijks eregeld.

Hier op deze tentoonstelling vindt men zijn levenswerk: boeken, artikelen, foto's. Jac. Gazenbeek maakte ze schijnbaar moeiteloos, maar vooral rusteloos. Toen uitgeverij Terra te Zutphen mij in 1975 verzocht de tekst voor de omslag van Gazenbeeks laatste boek te schrijven, heb ik de volgende regels op de flap laten afdrukken:

"Midden in het werk, dat hij hartstochtelijk liefhad - schrijven over de natuur - is Jac. Gazenbeek aan een hartaanval bezweken. Hij heeft zijn leven lang geschreven, bezield en met grote energie. Hij putte zijn inspiratie uit zijn liefde voor dit mooie land, vooral voor de Veluwe en haar bewoners. Het is ook de Veluwe, waaraan hij zijn meeste boeken heeft gewijd. Ze liggen in alle boekwinkels en in alle bibliotheken, want Gazenbeek was voor duizenden een geliefd schrijver. Hoe graag had hij ook zijn nieuwe boek (het 25ste) voltooid gezien. Het heeft niet zo mogen zijn. Hij stierf nadat hij slechts de drukproeven van deze uitgave had gecorrigeerd. Jac. Gazenbeek heeft een rijk leven gehad. Hij heeft tevens het leven van anderen rijker gemaakt."

Rien Snijders.

WAT EEN LETTERS, JONG

Met een blije schittering in zijn ogen kon Jac. Gazenbeek het vertellen, dat verhaal van de boer ergens achter Barneveld, die na zijn verhuizing uit het Binnenland van Bennekom de Edese Courant niet kwijt wilde. Nee, jong, had hij Gazenbeek al vaak gezegd, wat 't kost kan me niks schelen, maar die krant moet ik houwen. Waarom? De verhuisde agrariër bleek voor geen goud de verhalen en artikelen van Gazenbeek te willen ontberen. Jazeker,

die krant moest gestuurd worden. Al die mooie stukken, wat 'n letters, jong Die brave man, die boer, had eens moeten weten hoeveel letters 't in werkelijkheid geweest zijn die Gazenbeek heeft neergeschreven heel zijn leven lang. Hoeveel woorden, hoeveel artikelen, verslagen, hoeveel boeken ook en welk getal in foto's hij moet hebben vervaardigd.

Op vijftiengjarige leeftijd - in 1919 - werden zijn eerste gedichten gepubliceerd. In De Nieuwe Gids, Het Getij en in de Nieuwe Amsterdammer. Zijn eerste natuurboek "Tegen paarse kim" kwam uit in 1926 bij J. Ploegsma in Zeist. Jan Weiland had er houtsneden voor gemaakt. De Veluwe roman "Boerenbloed" verscheen in 1932 bij Van Holkema en Warendorf in Amsterdam. Daarna ging het als volgt:

"Snelle wieken boven wijde verten",
in 1937 bij G.F. Callenbach te Nijkerk.

"Het wild en bijster landt van Veluwen",
in 1938 bij C.J. Terwee te Putten.

"Langs ruischend riet naar wijde wateren",
in 1941 bij C.F. Callenbach.

"Fluisteringen van het verleden",
in 1941 bij C.J. Terwee,
met houtgravures van Jo Bezaan.

"Langs heidezoom en hessenspoor",
in 1956 bij Gebr. Zomer & Keuning te Wageningen.

"Dwalend tussen heuvels en valleien",
1960 bij Gebr. Zomer & Keuning.

"Dolend langs eenzame paden",
1961 bij Gebr. Zomer & Keuning.

"De Veluwe",
1966, idem.

"Leer ze mij kennen, de Geldersen",
in 1970 bij Sijthoff, Leiden.

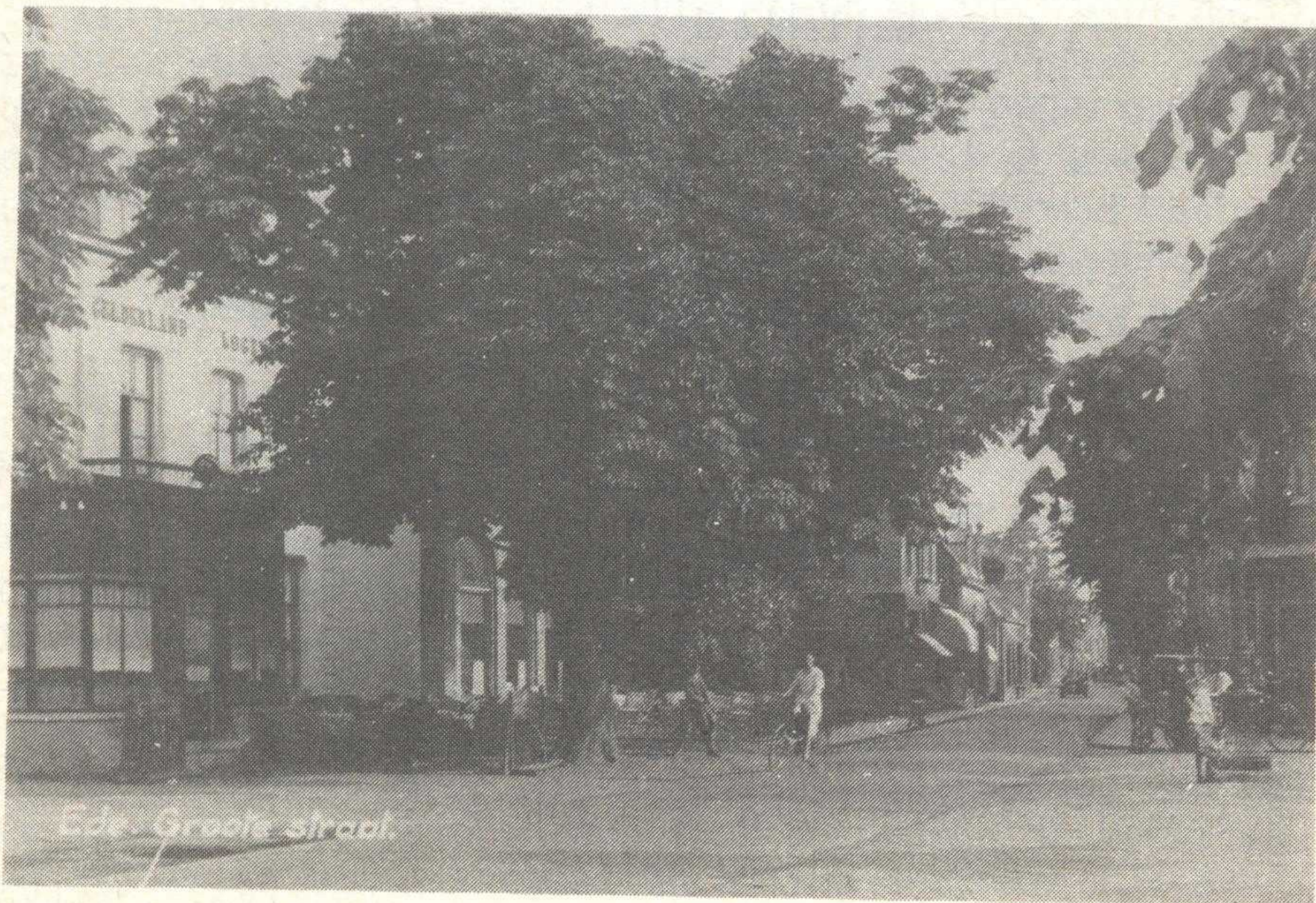
"Vertellingen over de Veluwe",
in 1971 bij Gebr. Zomer & Keuning.

"Veluwe, wilt en bijster landt",
in 1975 bij Terra Zutphen.

Na het overlijden van de schrijver verscheen in 1976
bij Zomer & Keuning de bloemlezing "Zwervend langs
Veluwse wegen" uit Gazenbeeks natuurboeken.

Bijzondere vermelding verdient de uitgave "Uit in Gel-
derland", een opdracht van de Provinciale Gelderse VVV.
In 1961 verschenen en een jaar later door de ANWB bekroond
in de sector letteren.

Jac. Gazenbeek heeft nog tal van andere eervolle op-
drachten ontvangen. Zoals van het gemeentebestuur van
Ede (fotoboek 1963 "Ede, gisteren en nu"), zoals van
waterstaat in Gelderland (1964: "Honderd jaar Provin-
ciale Waterstaat"). Opdrachten ook van de jubilerende
landbouwcoöperatie van Woudenberg (1959: "Gouden baken
in groene vallei"), van wegenbouwer Bruil ("De gouden

mijlpaal"), van de Raiffeisenbank te Lunteren ("Rond de gouden balie") en van de honderdjarige Spaarbank voor Ede ("Van kous naar kluis").

Voor Elseviers standaarduitgave "Nederland, wat ben je nog mooi" verzorgde Gazenbeek de provincie Gelderland. Voor tal van andere boeken schreef hij artikelen vanuit zijn specifieke Gelderse optiek. Daarnaast heeft hij tienduizenden artikelen, in de meeste gevallen met bijlevering van eigen fotomateriaal, verzorgd voor tijdschriften en dagbladen. Noemen we ook zijn bijdrage voor toeristische uitgaven, dan nog weten we niet volledig te zijn geweest. Zoals ook de tentoonstelling over leven en werken van Jac. Gazenbeek onmogelijk volledig kan zijn. Want, jong, hij heeft wat geschreven. Wat 'n letters

ALLENIG ZIJN IS MAAR EEN WANKELE BASIS

(Veluwse Portretten)

Deze artikelen verschenen in boekvorm, wij kunnen de lezers van de Zandloper dit boek met zijn kostelijke verhalen van harte aanbevelen.

Alle verhalen zijn opgetekend uit de mond van rasechte mensen van de Veluwe.

Deze artikelen verschenen in gewijzigde vorm eerder in de weekend-bijlage van de Amersfoortse Courant/Veluws Dagblad.

Dit boek is uitgegeven door Bosch en Keuning N.V., Baarn.

Dit boek is bij iedere goede boekhandel te koop.

Vader

*Soms . . . in een uur van grijze mijmeringen,
komt tot mij weer uw oud en vroom gelaat
met teeder licht op uw zacht-roode wangen . . .
en uwe stem, die zelden mij verlaat.*

*Ik weet, wij brachten leed in uwe dagen
en dikwijls schemerde uw oog vol smart,
als het verzet en toorn en trots zag vragen
om streng gebod. Tòch waart gij nimmer hard . . .*

*Maar wij, wij hebben zonder mededoogen
met jongen waan uw wijze hart bespot;
en oude waarde scheen ons dwaze logen:
Wat vonden wij u simpel met uw God . . .*

*Ik zie u weer: uw hoofd in beide handen,
onder den gloed van gouden lampeschijn.
Gij laast in boeken over verre landen,
want gij wist ook, dat boeken lévens zijn!*

*Doch meest van àl, in stille adoratie,
waart gij verdiept in 't oude perkament
van vrome boeken, eener generatie,
wier godsgeloof u schoon was en bekend . . .*

*En . . . nu wij zelven stil en ouder worden,
kreunt er soms heimwee, als een diepe pijn,
naar uwe stem en naar uw warme woorden,
naar uw gebaar en uw gelòòvig zijn . . .*

*Maar, vader . . . als de dooden wààrlijk leven,
dat dan dit woord, als kinderlijk gebed
langs God, tot uw verreinde ziel mag zweven,
want Hij heeft nooit een laat berouw belet.*

JAC. GAZENBEEK

SCHENKINGEN OUD-EDE GEDAAN IN 1977.

Diverse bakblikken, koekvormen, beschuitdoppen, een tabaksdoos, verschillende in de smederij gebruikte werktuigen, een staartbankschroef, snij-ijzers, een koperen vetspuit, een handboormachine, een Veluws costuum (colbert, vest, broek), boterspaan, unsters, een blokschaaf, twee doopjurken, kinderkleding, een ingelijste reproductie van de Noorderkerk, twee oude projectietoestellen, weegbak en touwen van de waag, verschillende foto's, waaronder luchtfoto's van verschillende kazernecomplexen in Ede, foto's bouw vluchtelingenoord 1ste Wereldoorlog, foto's van de bouw van de ENKA, kaarten van de stations met gebouwen en ontworpen emplacementen van de Veluwse Spoorweg Mij., ingelijste foto's van de Heer en Mevrouw De Kloet + 1900.

IN BRUIKLEEN ONTVANGEN IN 1977.

Een zilveren stuiver 1855, een strijkbout, een complete vlasbewerking, een schrijfmachine uit + 1850, verzameling van Ede-Verzet.

DOOR HET MUSEUM AANGEKOCHTE VOORWERPEN.

BOEKEN: Mutsen en streekdrachten in Gelderland en Overijssel; Air photography and Celtic fields research in the Netherlands, Nederlandse gewichten; Vaktaal klompenmakers; De Bennekommers; Geschiedenis der Neder-Veluwe.

Handzeis, aardappelmand, schapenschaar, vier etsen van Willem Witsen, verzameling van 550 foto's van Ede 1890/1930, een foto van de Paasbergschool.

GELDERS OUDHEIDKUNDIG CONTACTBERICHT

Het Gelders Oudheidkundig Contactbericht verschijnt elk kwartaal als orgaan van de Stichting Contact van Gelderse Oudheidkundige Verenigingen en Musea.

Het blad bevat een aantal zorgvuldig samengestelde rubrieken betreffende activiteiten op het gebied van de geschiedenis en oudheidkunde in Gelderland, alsmede geïllustreerde artikelen over deze onderwerpen.

Het geeft veel informatie over de musea en de historische verenigingen in Gelderland en over tentoonstellingen op historisch gebied.

In een speciale rubriek worden mededelingen gedaan betreffende de beoefening der archeologie in Gelderland.

Nieuw is de rubriek, waarin "Monumentenberichten" worden gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de Gelderse Monumentencommissie. "Boekennieuws" volgt de stroom van publicaties betreffende de geschiedenis van Gelderland op de voet. In deze rubriek vindt U de verschijnende, historische boeken, aangekondigd of besproken.

Een onmisbaar blad voor iedereen die belangstelling heeft voor de geschiedenis van Gelderland in het algemeen en die van streek en plaats in het bijzonder.

De abonnementsprijs bedraagt slechts f 10,- per jaar, bij vooruitbetaling te voldoen door overmaking op postrekening 23 95 971 t.n.v. Stichting Contact van Gelderse Oudheidkundige Verenigingen en Musea, Hogestraat 7, Dieren.

JAARVERSLAG ARCHEOLOGISCHE WERKGEMEENSCHAP 1977

De archeologische werkgemeenschap in de Zuid-Veluwe is een uiterst actieve werkgroep, waarvan de leden behalve het houden van en luisteren naar lezingen en bestuderen van de archeologie ook actief werkzaam zijn in het grondwerk.

Dit komt duidelijk tot uiting in hun jaarverslag 1977, dat onze vereniging van hen heeft ontvangen.

Voor ons zijn o.a. naast de activiteiten van onze eigen Zuurdeeg de vondsten van Dr. C. Franssen uit Bennekom en A. Wouters uit Lent, die gedaan zijn in de stuwwallen van Gelderland en Utrecht van belang. In de tijd, dat er op de Doggersbank grote wouden waren en de Theems een zijrivier van de Rijn was, woonden er mensen in de dalen van de zijarmen van Maas en Rijn. De heren Wouters en Franssen hebben recentelijk resten uit die oude tijden opgegraven en het is de moeite waard om van hun ideeën kennis te nemen.

In de vroegere buurtschap Harten bij Renkum is uitvoerig gegraven. Daar zou ca. 800 een kapel, een molen en enkele boerderijen hebben gestaan. Uit het verslag blijkt dat hier een grote groep amateurs hebben gewerkt, waarvan een deel ingewijd werd in het vakkundig archeologisch graaf- en speurwerk.

De afdeling Zuid-Veluwe en de afdeling Oost-Gelderland hebben besloten voortaan als één geheel op te treden. Wij hebben grote bewondering voor deze professionele

amateurs, die de verzamelingen van veel huidige oudheidkamers opgespoord en opgebouwd hebben en wij zullen proberen U van hun activiteiten regelmatig op de hoogte te houden.

VERSCHILLENDE ANDERE GEBEURTENISSEN IN 1977.

De archeologische afdeling is vanuit de Veldhuizen- naar de Ginkelzaal verhuisd.

Diverse demonstraties werden gedurende het eerste deel van het jaar en in de zomervakantie gegeven: houtdraaien, stoelmatten, kantklossen, houtsnijden, pottenbakken, vlasspinnen, boerenschilderkunst, papierknippen, mutsenmaken en bijenkorfvlechten.

Rond Kerstmis en de Jaarwisseling was er een tentoonstelling rond de nieuw verworven etsen van W. Witsen. Het museum werd bezocht door rond de vijfduizend bezoekers, waarvan een 3200 betalend waren. De andere 1800 bestonden uit een gelukkig toch wel toenemend aantal leden van de vereniging aan de ene kant en verder uit een groep, die op enigerlei andere manier informatie wenst te krijgen.

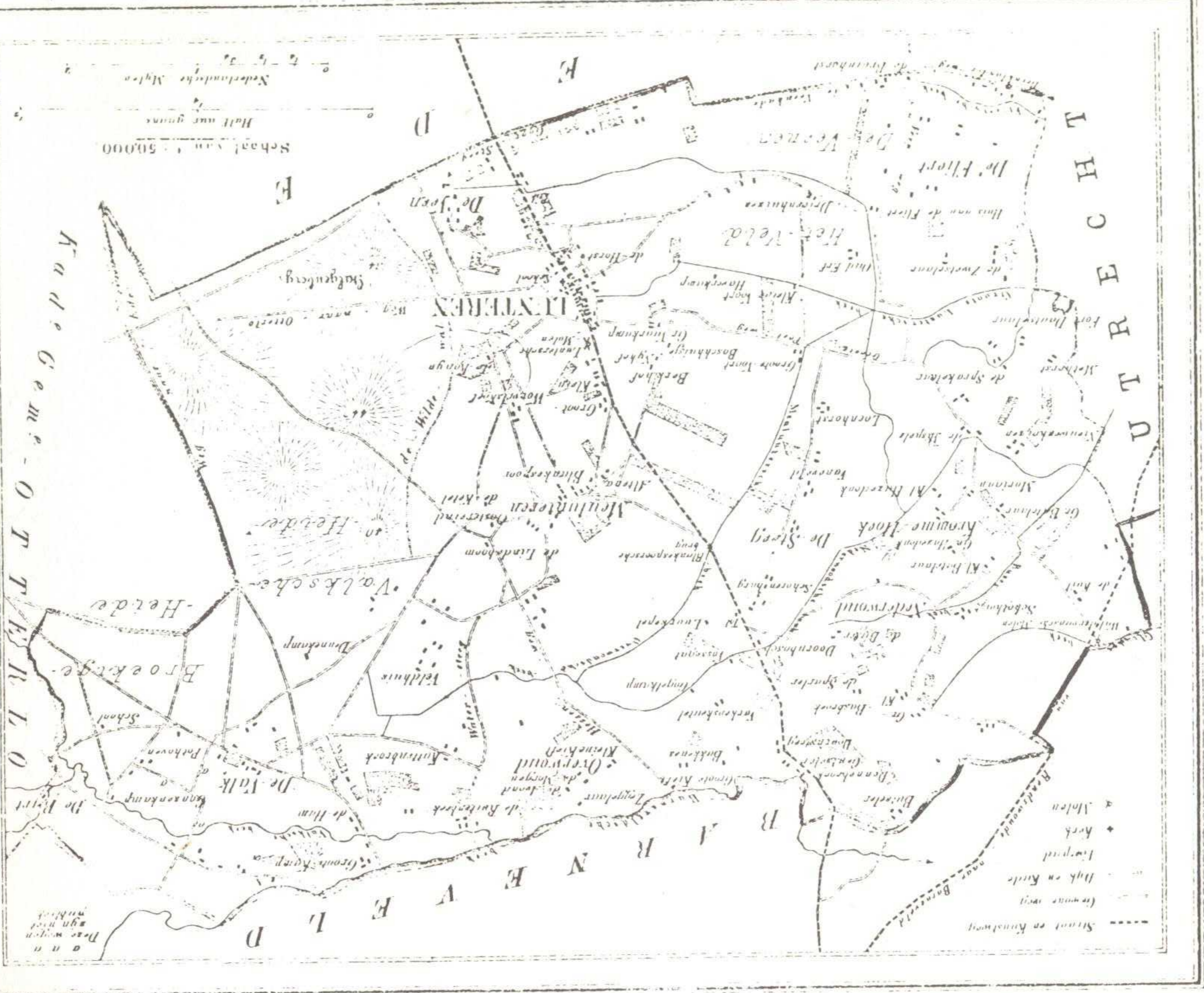
Dia's van oude ambachten zijn voor het museum vervaardigd door de heer Scherrenburg.

Dia's van het oude en nieuwe Ede zijn vervaardigd door de heren de la Mar en Jager.

Door tussenkomst van de uitvoerder van de restauratie van de kerktoren is het oude torenuurwerk nu in het museum te bezichtigen.

Het dak boven de stijlkamer in het museum is nu voorzien van een gedeeltelijk rieten dak.

PROVINCIE GELDERLAND.
Kadastrale Gemeente LATEREN.

TENTOONSTELLING JAC. GAZENBEEK

Ergeen, ergen in de wereld,
Met de plunse menselohin
En ry weeflen weef de wereld
met haer gypre draden in.

Ergeen, ergen in de wereld
Nemen vripas, makeloes
Van de morgen tot de avond
al maer draden, viraalro...

Ergeen, ergen in de wereld
Met de groene menselohin...
Alie seen God in eienhertheit,
Opnit rij makeloe draden in...

Le